

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

PRIJEDLOG
ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRICNE ENERGIJE
S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, studeni 2004.

PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRICNE ENERGIJE S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNO UTEMELJENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavno utemeljenje za donošenje Zakona o tržištu elektricne energije sadržano je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 41/01 i 55/01).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTECI

1. Pravni okvir

Reforma energetskeg sektora u Republici Hrvatskoj započela je u srpnju 2001. godine kada je Hrvatski sabor prihvatio dokument koncepcije reforme koji je, između ostalog, obuhvatao restrukturiranje jednog od bitnih energetskeg subjekata Hrvatske elektroprivrede d.d., stvaranjem novog zakonodavnog, pa slijedom toga i institucionalnog okvira koji bi odredio tržišna pravila u odnosu na postojeće obveze javnih usluga i njihovo jasno razdvajanje.

Spomenuta reforma uvjetovana je stremljenjima k utvrđenom nacelu o prioritetu definiranja regulacije tržišta energenata, znaci uključujući i elektricnu energiju, a potom pokretanje procesa privatizacije energetskeg subjekata, trenutno u vlasništvu države.

Slijedeći zadatke utvrđene prethodno opisanim strateškim razvojem Hrvatski sabor donio je:

- Zakon o energiji (NN 68/01)
- Zakon o tržištu elektricne energije (NN 68/01)
- Zakon o regulaciji energetskeg djelatnosti (NN 68/01 i 109/01)
- Zakon o privatizaciji Hrvatske elektroprivrede (NN 32/02)
- Strategiju razvitka energetskeg sektora (NN br. 38/02)
- Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske ucinkovitosti (NN 107/03)
- kao i ostale zakone koji se odnose na dobavu i korištenje ostalih energenata

te podzakonske akte, donesene u nadležnim tijelima, koji se odnose na obveze utvrđene u prethodno citiranim zakonima:

- Pravilnik o uvjetima za obavljanje energetske djelatnosti (NN 6/03)
- Uredba Vlade Republike Hrvatske o razdoblju za koje se izdaje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti (NN 116/02)
- Tarifni sustav za usluge elektroenergetskeg djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge (NN 101/02, 121/02 i 129/02)
- Odluka o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Vijeca za regulaciju energetskeg djelatnosti (NN 117/01)
- Statut Vijeca za regulaciju energetskeg djelatnosti (NN 62/02)
- Uredba o financiranju rada Vijeca za regulaciju energetskeg djelatnosti (NN 62/02).

Zakon o energiji i Zakon o tržištu elektricne energije uvjetovali su donošenje novih ili bar uskladenih Opcih uvjeta isporuke (opskrbe) elektricne energije, kao i tarifnog sustava za utvrđivanje metodologije izracuna naknade za priključenje novih kupaca ili povećanje snage postojećih kupaca

na elektroenergetsku mrežu, odnosno izračun troškova priključivanja. Sve naprijed do sada nije provedeno.

Svi prethodni propisi sadržajno su slijedili direktive Europskog parlamenta i Vijeća, a nakon donošenja novih direktiva i to:

- Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2001/77/EC od 21. rujna 2001. godine o promidžbi uporabe električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije na unutrašnjem tržištu,
- Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2003/54/EC od 26. lipnja 2003. godine o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije,
- Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2004/8/EC od 11. veljače 2004. godine o unaprjeđenju kogeneracije na temelju potrošnje korisne topline na unutrašnjem tržištu energije,

nužno je donijeti novi Zakon o tržištu električne energije i pripadajuće podzakonske akte, koji će biti usklađeni s naprijed navedenim direktivama.

Sve prethodno spomenuto potvrđeno je Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji iz 2004. godine (NN br. 37/04).

2. Postojeće stanje

Provodeći odredbe Zakona o tržištu električne energije te uvažavajući odredbe Zakona o energiji, 1. srpnja 2002. godine Hrvatska elektroprivreda d.d. preoblikovana je u sustav povezanih društava temeljnih i pratećih djelatnosti. Uvažavajući odredbe Zakona o trgovačkim društvima, Hrvatska elektroprivreda organizirana je kao koncern pod nazivom HEP Grupa koju vodi vladajuće društvo Hrvatska elektroprivreda d.d., a sva ostala, niže navedena, su društva nad kojima Hrvatska elektroprivreda d.d. ima prevladavajući utjecaj:

- HEP-PROIZVODNJA d.o.o.
- HEP-PRIJENOS d.o.o.
- HEP-DISTRIBUCIJA d.o.o.
- HEP-OPSKRBA d.o.o.

kao i ostala društva koja su određena sa svojom energetsom djelatnošću izvan elektroenergetske djelatnosti, odnosno neenergetsom djelatnošću.

Osnovana samostalna društva, s imenovanim tijelima upravljanja, nastavila su djelovanje unutar HEP Grupe, ne mijenjajući način, a posebno načela rada. Razlog tomu je nedefiniranost statusa - kako formalno-pravnog, tako i tehnološkog - novoorganiziranih društava, kojeg bi trebali odrediti Zakon o tržištu električne energije i Zakon o energiji. Nova organizacija HEP Grupe nije automatizmom omogućila organiziranje tržišta električne energije kao ni povezivanje s tržištem električne energije u Europskoj uniji. To se osobito ocituje u utvrđivanju statusa "povlaštenih kupaca", kao preduvjeta otvaranja tržišta električne energije. Sukladno Direktivi Vijeća Europskog parlamenta broj 96/92/EZ i djelomično Zakona o tržištu električne energije prihvacenu dinamiku provedbe nismo mogli poštivati. Razlog tomu je nedovoljna definiranost postupka prihvata "povlaštenog kupca", što je predmet Zakona o tržištu električne energije.

U iznošenju postojećih problema, nezaobilazno je spomenuti sada postojeći neodgovarajući model vodenja elektroenergetskog sustava i organiziranja tržišta električne energije djelovanjem energetske subjekta - Nezavisnog operatora sustava i tržišta, izdvojenog iz vertikalno ustrojene

nacionalne kompanije Hrvatske elektroprivrede. Takav model nije zadržan niti u jednoj europskoj državi, odnosno napušten je nakon pokušaja implementacije, kao što je to primjerice u Italiji, ili su procesi daljnje reforme tržišta elektricne energije ostali nedoreceni i zaustavljeni, kao što je to primjerice u Grčkoj.

Takoder je dvojbena uloga operatora tržišta, koji bi prema postojećem Zakonu o tržištu elektricne energije trebao obavljati funkciju planiranja proizvodnje i nabave elektricne energije za tarifne kupce, budući da je prema istom Zakonu ta funkcija pridijeljena nositelju obveze javne usluge, Hrvatskoj elektroprivredi. Takav način djelovanja operatora tržišta bio bi također u suprotnosti i sa Zakonom o trgovačkim društvima, s obzirom na činjenicu da je poslovni rezultat HEP Grupe izravno vezan uz aktivnosti proizvodnje i nabave elektricne energije za potrebe tarifnih kupaca, pa je stoga nelogično i neprihvatljivo da planiranje tih poslova obavlja neovisno tijelo izvan HEP Grupe.

Naše europsko okruženje riješilo je te dvojbe uspostavljajući jedinstveni energetske subjekt operatora prijenosnog sustava, koji integrira funkcije današnjeg operatora sustava i funkcije današnjeg energetske subjekta za prijenos.

Jednako tako, postojećim Zakonom o tržištu elektricne energije nije osigurano uspostavljanje nacionalnog tržišta elektricne energije, što nalaže direktiva 2003/54/EZ kao uvjet za pridruživanje Europskoj uniji, već u Hrvatskoj i nadalje postoji okvir usluga prema "tarifnim kupcima", koji ne omogućuje da oni postupno dobiju status "povlaštenog kupca".

Nedostatnost odredaba Zakona o tržištu elektricne energije, pa i Zakona o energiji, onemogućila je donošenje Opcih uvjeta opskrbe električnom energijom, kao i odgovarajućeg propisa koji uređuje način snalažanja troškova priključivanja novih korisnika elektroenergetske infrastrukture, kao i utvrđivanje troškova za povećanje snage postojećih korisnika, odnosno kupaca na elektroenergetskoj mreži.

3. Razlozi za donošenje Zakona

Analizom prethodno izloženog stanja, očito je da Republika Hrvatska treba provesti usklađenje zakonodavnog, slijedom toga - ukupnog institucionalnog okvira, koji će osigurati utvrđivanje tržišnih pravila za jasno određivanje tržišnih elektroenergetskih djelatnosti u odnosu na sada pretežito javne.

Prethodno izloženo načelo prioritarno zahtijeva donošenje novog Zakona o tržištu elektricne energije, uz prethodno donošenje izmjena i dopuna Zakona o energiji.

Donošenjem novog Zakona o tržištu elektricne energije postigli bi se sljedeći ciljevi:

- razgraničenje između elektroenergetskih djelatnosti proizvodnje, prijenosa, distribucije i opskrbe električnom energijom,
- uspostavljanje operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava i operatora tržišta sa jasno definiranim obvezama i odgovornostima
- određivanje jasnih pravila radi preuzetih obveza pružanja javnih usluga, a posebice utvrđivanje jasnog i transparentnog tarifnog sustava
- uspostava međusobnih odnosa radi pružanja svih usluga na tržištu elektricne energije na razvidan, objektivan i nepristran način
- određivanje uvjeta i rokova za preuzimanje povlaštenih kupaca iz sada jedinstvenog sustava opskrbe električnom energijom u otvoreni tržišni sustav, smanjujući sadašnju

granicu za stjecanje statusa povlaštenog kupca sa 40 GWh na 20 GWh i uskladujuci daljnju dinamiku otvaranja tržišta elektricne energije sa zemljama u okruženju

- osiguranje statusa proizvodaca, osobito povlaštenih proizvodaca elektricne energije na tržištu elektricne energije, vodeci posebice racuna o udjelu obnovljivih izvora i kogeneracije
- definiranje odgovornosti za izgradnju novih izvora
- omogucavanje djelotvorne povezanosti nacionalnog elektroenergetskog sustava s elektroenergetskim sustavima u Europi.

Istodobno, donošenjem predmetnog Zakona provela bi se obveza njegova uskladenja sa zahtjevima Europske unije u skladu s prije navedenim direktivama, radi pridruženja Europskoj uniji.

Donošenjem novog Zakona o tržištu elektricne energije osigurava se mogucnost donošenja nužnih podzakonskih akata, kao i donošenje dokumenata predvidenih Nacionalnim programom, a HEP Grupa bi bila inkorporirana u europski energetski sustav te bi se u dijelu opskrbe elektricnom energijom izgubio njezin trenutacni monopolni položaj, što je takoder jedan od uvjeta za pridruženje Europskoj uniji.

4. Nadzor nad primjenom propisa

Upravni nadzor nad provedbom ovog Zakona, kao i propisa donesenih na temelju ovog Zakona provodi Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, dok inspekcijski nadzor obavlja nadležni Državni inspektorat.

III. IZVORI POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nisu potrebna dodatna financijska sredstva.

IV. OBRAZLOŽENJE RAZLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRICNE ENERGIJE PO HITNOM POSTUPKU

Obavljanje energetskih djelatnosti - proizvodnja elektricne energije, prijenos elektricne energije, distribucija elektricne energije, opskrba elektricnom energijom i organiziranje tržišta elektricne energije – treba što prije normativno uskladiti s pravilima Europske unije, što je jedan od znacajnih poslova u pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Osobito je znacajno neodgodivo uskladivanje sa zahtjevima Direktive 2003/54/EC. Zbog toga se tim Zakonom, uz jedinstvenog operatora prijenosnog sustava (jedinstvenog, za vodenje sustava i za prijenos elektricne energije) uvodi i operator distribucijskog sustava, a operator tržišta izdvaja se izvan organizacijske strukture HEP Grupe.

Potreba jasnijeg uredenja položaja obnovljivih izvora energije i kogeneracije, takoder je neodgodiva. Naime, postojeci veliki interes za investiranje u to podrucje ne ostvaruje se zbog manjkavog ili nedostajuceg sadašnjeg zakonskog uredenja. Sukladno Direktivi 2001/77/EC, ocekuje se i za Republiku Hrvatsku obveza znatnijeg povecanja udjela obnovljivih izvora; to je zadaca koja ce se morati ostvariti u kratkom roku (za postojećih 25 članica Europske unije to je 2010. godina) te svako odlaganje cini tu zadacu sve teže ostvarivom.

Potrebna dinamika liberalizacije tržišta elektricne energije i njegovog otvaranja također zahtijeva hitan postupak donošenja Zakona. Trenutacno, zbog neodgovarajućih zakonskih rješenja, taj je proces zaustavljen.

Razdvajanje (postojecim Zakonom) operatora sustava od djelatnosti prijenosa elektricne energije dovelo je i dovodi do nekonzistencije s rješenjima u najvećem dijelu europskih država te time i do nejedinstvene nadležnosti u suradnji s tim drugim državama, pa čak i europskim tijelima (ne zna se tko bi nas trebao zastupati u tim tijelima: operator sustava ili poduzeće za prienos), što treba najhitnije riješiti.

Istice se da su u važećem Zakonu o tržištu elektricne energije odvojene energetske djelatnosti: (a) prienos elektricne energije i (b) vodenje elektroenergetskog sustava. Prema današnjim saznanjima trebala bi umjesto navedenih dviju biti samo jedna energetska djelatnost unutar koje bi se odvijao prienos elektricne energije i vodenje elektroenergetskog sustava. Takvo rješenje u kojem su te dvije djelatnosti objedinjene (pod pojmom TSO-transmission system operator) u skladu je s najnovijom direktivom o tržištu elektricne energije (Direktiva 2003/54/EC). Razdvajanje operatora sustava od djelatnosti prijenosa elektricne energije dovodi u opasnost sigurnost rada elektroenergetskog sustava i ne omogućuje jedinstvenu nadležnost nad suradnjom s tim drugim državama, pa čak i europskim tijelima, što treba najhitnije prekinuti,

Prije svega, to je važno zbog međunarodnih obveza Republike Hrvatske, odnosno zbog pozicioniranja - formalnopravnog i strateškog - hrvatskog operatora prienosnog sustava u tim obvezama. Naime, uskoro predstoji potpisivanje važnih međunarodnih ugovora - pristupanje europskoj udruzi operatora prienosnih sustava (ETSO) i pozicioniranje hrvatskog operatora prienosnog sustava u tijelima Europske udruge za prienos elektricne energije (UCTE).

Osobito je važno potpisivanje sporazuma o usvajanju ustroja o prekograničnom prienosu elektricne energije a s time i novi način obracuna prekograničnog prienosu elektricne energije i nadoknade gubitaka zbog tog prienosu, što je urgentna potreba Hrvatske. Nedavno je elektroenergetski sustav unutar Europske unije tehnički povezan upravo u TS Ernestinovo, uz prisustvo najviših predstavnika Europske unije, i s time su realizirani svi tehnički preduvjeti za širenje trgovine električnom energijom u regiji. Ako se hitno ne prihvati ovaj Zakon i svi ostali prateći zakoni zaustavit će se procesi potpisivanja navedenih vrlo važnih međunarodnih ugovora, a to bi moglo dovesti do dugorocnih komplikacija u daljnjem pristupanju tim udrugama i sporazumima, a kao posljedica mogući su veliki financijski gubici.

Ukratko, postoji nekoliko bitnih razloga za hitnost postupka:

- potreba usklađivanja s direktivama Europske unije,
- hitna potreba pozicioniranja hrvatskog operatora prienosnog sustava u europskom okruženju,
- potreba uspostave jednoznacne nadležnosti nad sigurnošću pogona elektroenergetskog sustava,
- hitnost potpisivanja iznimno važnih međunarodnih sporazuma iz toga područja,
- nezadovoljavajući dostignuti stupanj otvorenosti tržišta elektricne energije,
- potreba hitnog ubrzanja procesa liberalizacije i otvaranja tržišta elektricne energije,
- potreba detaljnijeg uređivanja područja obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- potreba usklađenja rokova sa Zakonom o energiji – krovnim Zakonom za područje svih energetske djelatnosti, s kojim je prijedlog ovog Zakona u potpunosti sukladan i čini zajedno s prijedlogom Zakona o regulaciji energetske djelatnosti zaokruženu i nedjeljivu cjelinu, a za donošenje tih zakona također se predviđa hitni postupak.

Sve navedeno pokazuje da je jedna od značajnih aktivnosti u postupku pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji da se Zakon o tržištu električne energije čim prije normativno uskladi s pravilima Europske unije, te to predstavlja osobito opravdan državni razlog za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku, tim više što se predlaže i donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji te Zakona o regulaciji energetske djelatnosti također po hitnom postupku.

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRICNE ENERGIJE

I. OPCE ODREDBE

Clanak 1.

Ovim se Zakonom uređuje obavljanje sljedećih energetskih djelatnosti: proizvodnja elektricne energije, prijenos elektricne energije, distribucija elektricne energije, opskrba elektricnom energijom i organiziranje tržišta elektricnom energijom.

Clanak 2.

- (1) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu imaju značenja utvrđena Zakonom o energiji.
- (2) U ovom se Zakonu koriste i izrazi koji u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:
1. distribucija elektricne energije - razvod elektricne energije visokonaponskom, srednjonaponskom i niskonaponskom distribucijskom mrežom radi njene isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu,
 2. horizontalno integrirano poduzeće – poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost proizvodnje radi prodaje, prijenosa, distribucije, opskrbe ili neke druge djelatnosti koja nije povezana s elektricnom energijom,
 3. mali kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje elektricnu energiju za vlastite potrebe s manje od 50 radnika i ukupnim prihodom koji ne prelazi 70 milijuna kuna,
 4. operator distribucijskog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost distribucije elektricne energije,
 5. operator prijenosnog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost prijenosa elektricne energije,
 6. operator tržišta – energetski subjekt koji obavlja djelatnost organiziranja tržišta elektricne energije,
 7. opskrbljivac – energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost opskrbe elektricnom energijom,
 8. poduzetnik - svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje elektricnu energiju za potrebe proizvodnje roba i/ili davanja usluga i ne koristi je u vlastitom kucanstvu,
 9. postupak odobrenja – postupak kojim se dodatne potrebe za snagom i zamjenom proizvodnih objekata pokrivaju na osobiti način, a na temelju odobrenja nadležnog tijela,
 10. prijenos elektricne energije - transport elektricne energije međusobno povezanom mrežom vrlo visokog i visokog napona radi njene isporuke krajnjim kupcima ili energetskom subjektu za distribuciju, ali ne uključuje opskrbu,
 11. srednji kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje elektricnu energiju za vlastite potrebe, kupac s više od 50 i manje od 250 radnika i s ukupnim prihodom većim od 70 milijuna kuna,
 12. vertikalno integrirano poduzeće - poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost prijenosa ili distribucije i barem jednu djelatnost proizvodnje ili opskrbe elektricne energije.

Clanak 3.

(1) Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, obavljaju se kao tržišne djelatnosti i kao regulirane djelatnosti.

(2) Pod tržišnim djelatnostima razumijevaju se:

- proizvodnja elektricne energije za povlaštene kupce,
- opskrba elektricnom energijom za povlaštene kupce,
- trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energijom.

(3) Energetske djelatnosti iz prethodnog stavka obavljaju se prema pravilima kojima se ureduju tržišni odnosi gdje se slobodno dogovaraju kolicine i cijene isporucene elektricne energije sklapanjem kratkorocnih i dugorocnih ugovora ili izravno na organiziranom tržištu.

(4) Pod reguliranim energetske djelatnostima razumijevaju se:

- proizvodnja elektricne energije za tarifne kupce,
- prijenos elektricne energije,
- distribucija elektricne energije,
- organiziranje tržišta elektricnom energijom,
- opskrba elektricnom energijom za tarifne kupce.

(5) Regulirane energetske djelatnosti obavljaju se kao javne usluge.

II. OBAVLJANJE DJELATNOSTI

Clanak 4.

Gradevine koje ce se koristiti za proizvodnju, prijenos i distribuciju elektricne energije, mogu graditi energetske subjekti koji imaju dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti, pod uvjetima propisanim Zakonom o gradnji, Zakonom o energiji, posebnim tehnickim i sigurnosnim uvjetima i posebnim propisima koji se odnose na zaštitu okoliša.

Clanak 5.

Gradevine za proizvodnju, prijenos i distribuciju elektricne energije koriste se sukladno odredbama Zakona o energiji, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o gradnji i drugim propisima.

Clanak 6.

Operator prijenosnog sustava, operator distribucijskog sustava i operator tržišta dužni su osigurati tajnost povjerljivih poslovnih podataka koje saznaju od drugih energetske subjekata i kupaca, osim ako prema posebnom zakonu nisu ovlaštene ili dužni podatke javno objaviti ili ih priopćiti nadležnim državnim tijelima.

A. Proizvodnja elektricne energije

Clanak 7.

(1) Energetski subjekt koji obavlja djelatnost proizvodnje elektricne energije ima pravo:

- u svojim proizvodnim objektima koristiti izvore energije koji se smatraju najpovoljnijima, proizvedeci potrebnu energiju, uz udovoljavanje propisanim uvjetima,

- ugovarati prodaju vlastite proizvedene električne energije pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i drugim propisima,
 - pristupa prijenosnoj i distribucijskoj mreži.
- (2) Energetski subjekt koji obavlja djelatnost proizvodnje električne energije obavezan je:
- zadovoljavati tehničke i pogonske uvjete,
 - zadovoljavati uvjete iz dozvole za obavljanje energetske djelatnosti,
 - posjedovati mjerni uređaj koji omogućuje određivanje energije koju isporučuje u mrežu,
 - pridržavati se pravila djelovanja tržišta električne energije, mrežnih pravila i općih uvjeta,
 - zadovoljavati propisane uvjete zaštite okoliša.
- (3) Za prostore na kojima su građevine za proizvodnju električne energije, energetski subjekti vlasnici tih objekata plaćaju naknadu jedinicama lokalne samouprave na čijem području su objekti. Vlada Republike Hrvatske propisuje visinu naknade i način njene raspodjele.

Članak 8.

- (1) Energetski subjekt koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način koji je uskladen sa zaštitom okoliša može steci status povlaštenog proizvođača električne energije.
- (2) Status povlaštenog proizvođača električne energije stječe se na temelju rješenja tijela nadležnog za regulaciju energetske djelatnosti u skladu s uvjetima koje pravilnikom propisuje ministar.
- (3) Povlašteni proizvođači, izuzev hidroelektrana snage veće od 10 MW, mogu steci pravo na poticajnu cijenu primjenom tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (4) Sredstva za namirenje poticajne cijene prikupljat će operator tržišta od opskrbljivaca tarifnih i povlaštenih kupaca putem naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (5) Prikupljanje i razdioba sredstava iz stavka 4. ovog članka uređuje se odlukom o naknadi za poticanje obnovljivih izvora i kogeneracije i tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije.
- (6) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava dužan je osigurati preuzimanje ukupno proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prema propisanim uvjetima.

Članak 9.

- (1) Izgradnja građevina za proizvodnju električne energije (u daljnjem tekstu: proizvodni objekti) slobodna je odluka energetske subjekta koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije, pod uvjetom da udovoljava kriterijima utvrđenim u postupku izdavanja odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata.
- (2) Postupak izdavanja odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata temelji se na načelima objektivnosti, razvidnosti i nepristranosti u cilju osiguranja:
- pouzdanosti i sigurnosti elektroenergetskog sustava,
 - zaštite javnog zdravstva i sigurnosti,
 - kriterija zaštite okoliša i osiguranja trajne kontrole utjecaja na okoliš,
 - korištenja zemljišta i lokacije,
 - korištenja javnog zemljišta,

- energetske ucinkovitosti,
 - vrsta primarne energije,
 - tehnicke, ekonomske i financijske sposobnosti podnositelja zahtjeva.
- (3) Postupke i kriterije iz stavka 1. i 2. ovoga clanka propisuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje tijela nadležnog za regulaciju.
- (4) Odobrenje za gradnju objekata iz stavka 1. ovoga clanka izdaje Ministarstvo.
- (5) Stranka kojoj nije odobrena izgradnja objekata iz stavka 1. ovoga clanka, može izjaviti žalbu Ministarstvu.
- (6) Odluka Ministarstva iz stavka 5. ovoga clanka je konacna.

Clanak 10.

(1) Ako izgradnja proizvodnih objekata temeljem odobrenja iz prethodnog clanka uz mjere upravljanja potrošnjom elektricne energije i mjere povecanja energetske ucinkovitosti nisu dovoljni, može se donijeti odluka o izgradnji objekta za proizvodnju elektricne energije putem javnog natjecaja u interesu:

- sigurnosti opskrbe,
- zaštite okoliša ,
- promicanja energetske ucinkovitosti.

Za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW odluku o raspisivanju natjecaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi tijelo nadležno za regulaciju, a za izgradnju proizvodnih objekata snage 50 MW i vece, odluku o raspisivanju natjecaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog tijela nadležnog za regulaciju.

(2) U natjecaju iz stavka 1. ovoga clanka mora biti navedeno:

- lokacija na kojoj ce se graditi objekt,
- vrsta primarne energije,
- nacin i uvjeti proizvodnje i preuzimanja elektricne energije,
- uvjeti koji se odnose na prestanak rada objekta,
- uvjeti koji se odnose na zaštitu okoliša i zaštitu zdravlja gradana,
- potrebna energetska ucinkovitost,
- mjere poticaja, odnosno subvencija za pojedine proizvodne objekte, s tim da se poticaji i subvencije nece odnositi na hidroelektrane snage vece od 10 MW,
- kriteriji iz stavka 1. clanka 9. ovoga Zakona,
- uvjeti korištenja opcih i javnih dobara.

(3) Nacin raspisivanja natjecaja, uvjete natjecaja za izgradnju objekata prema stavku 1. ovoga clanka, detaljan opis odredbi ugovora kao i postupaka koje moraju zadovoljiti svi sudionici natjecaja te popis kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja određuje pravilnikom ministar. Postupak natjecaja, uvjeti za sudjelovanje i mjerila za odabir moraju biti razvidni i nepristrani.

(4) Tijelo nadležno za regulaciju je odgovorno za organizaciju i provedbu postupka natjecaja iz stavka 1. ovoga clanka.

(5) Javni natjecaj za izgradnju proizvodnih objekata mora biti objavljen u «Narodnim Novinama». Rok za podnošenje ponuda mora biti najmanje šest mjeseci.

B. Prijenos električne energije i distribucija električne energije

Članak 11.

(1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava koji su u sastavu vertikalno integriranog poduzeca, prema statusnom obliku, organizaciji i odlučivanju neovisni su jedan od drugoga te od drugih djelatnosti koje se ne odnose na prijenos električne energije ili distribuciju električne energije, pri čemu se vlasništvo nad sredstvima prijenosne mreže ili distribucijske mreže ne mora odvojiti od vertikalno integriranog poduzeca.

(2) Neovisnost operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava, osigurava se na način da:

- osoba odgovorna za rukovođenje operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava ne smije sudjelovati u rukovođenju vertikalno integriranog poduzeca,
- osoba odgovorna za rukovođenje operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava djeluje neovisno od proizvodnje električne energije i opskrbe električnom energijom,
- operator odlučuje o sredstvima nužnim za pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne ili distribucijske mreže, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću.

(3) Za procjene stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava nadležno je tijelo nadležno za regulaciju.

Članak 12.

(1) Vladajuće društvo u vertikalno integriranom poduzeću odobrava godišnje financijske planove operatoru prijenosnog sustava i operatoru distribucijskog sustava, kao ovisnim društvima, te postavlja granice njihove zaduženosti, ali mu nije dopušteno davanje uputa za njihovo svakodnevno poslovanje.

(2) Prihvaćeni financijski planovi iz stavka 1. ovoga članka dostavljaju se tijelu nadležnom za regulaciju radi procjena i analiziranja provedbe.

Članak 13.

(1) Unutar vertikalno ili horizontalno integriranog poduzeca nije dopušteno međusobno subvencioniranje društava koja se bave reguliranim djelatnostima i onih društava koja se bave tržišnim djelatnostima, kao i subvencioniranje među djelatnostima unutar istog društva, radi omogućavanja tržišnog natjecanja i izbjegavanja diskriminacije korisnika mreže.

(2) Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava vode poslovne knjige svaki za svoju energetska djelatnost, a za ostale djelatnosti koje se obavljaju unutar tih društava, vode se objedinjene poslovne knjige.

(3) U poslovnim knjigama mora se navesti prihod od vlasništva nad energetska objektima i postrojenjima, kao i bilancu, odnosno račun dobiti i gubitka za svaku djelatnost.

(4) Godišnje izvješće u smislu stavka 1. i 2. ovoga članka, dostavlja se revizoru, a nakon pribavljenog mišljenja revizora ono se dostavlja tijelu nadležnom za regulaciju.

Članak 14.

(1) Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava donose program kojim se utvrđuju uvjeti, pravila, ustroj i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti s ciljem nadziranja uvjeta iz članaka 11., 12. i 13. ovoga Zakona.

(2) Programom iz stavka 1. ovoga clanka utvrduju se posebne obveze radnika u ostvarivanju ciljeva programa.

(3) Energetski subjekti iz stavka 1. ovoga clanka dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenim mjerama iz programa tijelu nadležnom za regulaciju i javno ga objaviti.

(4) Tijelo nadležno za regulaciju, temeljem izvješća iz stavka 3. ovoga clanka može, u slučaju potrebe, zahtijevati izmjenu određenih uvjeta, pravila, ustroja i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Clanak 15.

(1) Operator prijenosnog sustava odgovoran je za:

- osiguravanje dugoročne sposobnosti prijenosne mreže radi zadovoljenja razboritih zahtjeva za prijenosom električne energije,
- doprinos sigurnosti opskrbe odgovarajućim prijenosnim kapacitetima i pouzdanošću prijenosne mreže,
- upravljanje tokovima električne energije u prijenosnoj mreži uzimajući u obzir razmjene električne energije s drugim povezanim mrežama te osiguranje raspoloživosti svih potrebnih pomoćnih usluga,
- angažiranje proizvodnih objekata na svom području i za određivanje korištenja spojnih vodova s drugim mrežama na temelju kriterija koji moraju biti objektivni, javno objavljeni i nepristrano primjenjivani,
- osiguravanje energije za pokrice gubitaka u prijenosnoj mreži i energije za uravnoteženje te za davanje usluga sustava sukladno razvidnim, nepristranim i tržišnim načelima,
- brigu o gubicima u mreži i svakogodišnjoj analizi gubitaka,
- donošenje objektivnih, razvidnih i nepristranih pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uključujući i pravila za zaracunavanje naknada koje placaju korisnici mreže za elektroenergetsku neravnotežu, a donosi ih u suradnji s operatorom tržišta,
- pružanje potrebnih informacija operatorima drugih povezanih sustava radi sigurnog i učinkovitog pogona, usklađenog razvoja i omogućavanja pogona međusobno povezanih sustava,
- osiguravanje nepristranosti prema korisnicima prijenosne mreže, osobito prema povezanim poduzecima unutar vertikalno integriranog poduzeca,
- davanje informacija korisnicima mreže koje su im potrebne za učinkovit pristup i korištenje mreže,

(2) Operator prijenosnog sustava u svom godišnjem izvješću, koje podnosi tijelu nadležnom za regulaciju, dužan je izvijestiti o provedbi obveza iz stavka 1. ovoga clanka.

(3) Tijelo nadležno za regulaciju, temeljem izvješća iz stavka 2. ovoga clanka može, u slučaju potrebe, zahtijevati provedbu određenih mjera radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Clanak 16.

(1) Operator prijenosnog sustava također je odgovoran za:

- pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne mreže te dijela proizvodnje jalove električne energije,
- izvođenje priključka korisnika prijenosne mreže prema propisanim uvjetima u Zakonu o energiji,

- kontinuitet i pouzdanost sustava opskrbe elektricnom energijom te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije,
- vodenje elektroenergetskog sustava,
- osiguravanje pristupa mreži prema reguliranim, razvidnim i nepristranim nacelima,
- utvrđivanje i razgranicenje troškova nastalih prijenosom elektricne energije, u suradnji s operatorom distribucijskog sustava,
- preuzimanje ukupne proizvedene elektricne energije od povlaštenih proizvođača prigodom angažiranja proizvodnih objekata,
- davanje prednosti proizvođačima koji koriste domaće izvore sirovina za proizvodnju elektricne energije u iznosu koji ne prelazi 15% od ukupno korištenih sirovina u kalendarskoj godini za proizvodnju elektricne energije, prema energetske bilanci Republike Hrvatske,
- dostavljanje operatoru tržišta obracunskih podataka o preuzetoj električnoj energiji od povlaštenih proizvođača priključenih na prienosnu mrežu, radi obracuna i jamstva podrijetla elektricne energije s obzirom na primarni izvor energije,
- održavanje parametara kvalitete elektricne energije,
- davanje informacija o budućim potrebama za elektricnom energijom u suradnji s operatorom tržišta te ostalih informacija potrebnih tijelu nadležnom za regulaciju ,
- davanje obrazloženog prijedloga ministarstvu ili tijelu nadležnom za regulaciju o potrebi izgradnje novih objekata za proizvodnju radi sigurnosti opskrbe,
- davanje informacija o budućim potrebama za elektricnom energijom operatoru tržišta,
- procjene sigurnosti opskrbe elektricnom energijom uz obvezu objavljivanja izvješća najmanje jedanput u dvije godine,
- davanje potrebnih uputa za pravilan rad sustava za proizvodnju i prienos u skladu s kriterijima pouzdanosti i sigurnosti prema mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava,
- pridjeljivanje prienosne moci interkonekcijskih vodova,
- dužnu pozornost zaštiti okoliša.

Clanak 17.

- (1) Operator prienosnog sustava ne smije trgovati elektricnom energijom.
- (2) Pod trgovinom, u smislu stavka 1. ovoga clanka, ne smatra se dobava elektricne energije za uravnoteženje, za pokrice gubitaka u mreži te za davanje usluga sustava.
- (3) Operator prienosnog sustava može angažirati proizvodne objekte namijenjene za povremenu uporabu samo u slucajevima:
 - vecih poremećaja ili ispada u sustavu,
 - prilikom kriznih stanja prema Zakonu o energiji.
- (4) Pod proizvodnim objektima namijenjenim za povremenu uporabu podrazumijevaju se objekti korisnika mreže predviđeni za povremenu ili stalnu proizvodnju elektricne energije za vlastite potrebe ili za potrebe tržišta.

Clanak 18.

- (1) Operator distribucijskog sustava odgovoran je za:
 - siguran, pouzdan i ucinkovit pogon distribucijske mreže,

- osiguravanje nepristranosti prema korisnicima distribucijske mreže i osobito prema povezanim poduzecima unutar vertikalno integriranog poduzeca,
 - davanje informacija korisnicima mreže koje su im potrebne za učinkovit pristup i korištenje mreže,
 - osiguravanje pristupa mreži prema reguliranim, razvidnim i nepristranim nacelima,
 - osiguravanje energije za pokrice gubitaka u distribucijskoj mreži sukladno razvidnim, nepristranim i tržišnim nacelima,
 - brigu o gubicima u mreži i svakogodišnjoj analizi gubitaka,
- (2) Operator distribucijskog sustava u svom godišnjem izvješću, koje podnosi tijelu nadležnom za regulaciju, dužan je izvjestiti o provedbi obveza iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Tijelo nadležno za regulaciju, temeljem izvješća iz stavka 2. ovoga članka može, u slučaju potrebe, zahtijevati provedbu određenih mjera radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Članak 19.

- (1) Operator distribucijskog sustava također je odgovoran za:
- pogon i održavanje, razvoj i izgradnju distribucijske mreže te dijela proizvodnje jalove električne energije,
 - vodenje distribucijskog sustava,
 - osiguravanje usluga distribucijskog sustava,
 - izvođenje priključka korisnika distribucijske mreže prema propisanim uvjetima u Zakonu o energiji,
 - dostavljanje operatoru tržišta obracunskih podataka o preuzetoj električnoj energiji od povlaštenih proizvođača priključenih na distribucijsku mrežu, radi obracuna i jamstva podrijetla električne energije s obzirom na primarni izvor energije,
 - preuzimanje ukupno proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prigodom angažiranja proizvodnih objekata,
 - održavanje parametara kvalitete električne energije,
 - osiguravanje usklađenog djelovanja distribucijske mreže s prienosnom mrežom te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika,
 - procjene sigurnosti opskrbe električnom energijom uz obvezu objavljivanja izvješća najmanje jedanput u dvije godine,
 - davanje informacija o budućim potrebama za električnom energijom operatoru prienosnog sustava i operatoru tržišta,
 - dužnu pozornost zaštiti okoliša.

Članak 20.

- (1) Svaki prigovor nezadovoljne strane na rad operatora prienosnog sustava ili na rad operatora distribucijskog sustava dostavlja se operatoru u pisanom obliku.
- (2) Operator prienosnog sustava ili operator distribucijskog sustava u slučaju neudovoljavanja prigovora iz stavka 1. ovoga članka, obavezan je o tomu izvjestiti tijelo nadležno za regulaciju.
- (3) Odluka tijela nadležnog za regulaciju je konačna.

Clanak 21.

- (1) Operator prijenosnog sustava, uz prethodnu suglasnost tijela za regulaciju, donosi plan razvoja i izgradnje prijenosne mreže za iduce tri godine.
- (2) Operator distribucijskog sustava, uz prethodnu suglasnost tijela za regulaciju donosi plan razvoja i izgradnje distribucijske mreže za iduce tri godine. Prilikom planiranja razvoja potrebno je uzeti u obzir mjere energetske ucinkovitosti, upravljanja potrošnjom i distribuiranu proizvodnju, što može odgoditi potrebu za pojačanjem distribucijske mreže.
- (3) Planovi iz stavka 1. i 2. ovoga clanka donose se u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programa provedbe Strategije energetskog razvitka.
- (4) Tarifne stavke za prijenos, odnosno distribuciju elektricne energije utvrduju se uvažavajući planove razvoja i izgradnje iz stavka 1. i 2. ovoga clanka kao i obveze koje proizlaze iz primjene stavka 3. clanka 15. i stavka 3. clanka 18. ovoga Zakona.

Clanak 22.

- (1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava dužan je korisnicima mreže omogućiti pristup mreži na nepristran način prema nacelu reguliranog pristupa trece strane, sukladno općim uvjetima za opskrbu elektricnom energijom i mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava.
- (2) Proizvodac i kupac dužni su od operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava pribaviti suglasnost za novi priključak na mrežu ili za povećanje priključne snage.
- (3) Podaci o mogućnostima korištenja prijenosne, odnosno distribucijske mreže su javni i aktualiziraju se jedanput godišnje.

Clanak 23.

- (1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava može odbiti pristup mreži zbog ograničenih tehničkih ili pogonskih mogućnosti mreže. Proizvodacima elektricne energije i povlaštenim kupcima elektricne energije kojima je odbijen pristup mreži moraju se priopćiti razlozi odbijanja pristupa mreži potkrijepljeni pisanim dokazima.
- (2) Proizvodac elektricne energije, odnosno povlaštenu kupac elektricne energije kojima je odbijen pristup mreži ili su nezadovoljni uvjetima za pristup mogu podnijeti žalbu tijelu nadležnom za regulaciju.
- (3) Rješenje tijela nadležnog za regulaciju je konacno.

Clanak 24.

Kada proizvođač elektricne energije koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe elektricnom energijom i povlaštenu kupac namjeravaju sklopiti ugovor o isporuci, odnosno o opskrbi elektricnom energijom, a ne mogu dobiti pristup mreži, mogu izgraditi izravan vod uz suglasnost tijela nadležnog za regulaciju.

Clanak 25.

- (1) Pogon i način vodenja prijenosne mreže i distribucijske mreže uređuje se mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava.
- (2) Mrežnim pravilima se posebno propisuju:
 - tehnički i drugi uvjeti za priključak korisnika na mrežu,

- tehnički i drugi uvjeti za siguran pogon elektroenergetskog sustava radi pouzdane opskrbe kvalitetnom električnom energijom,
 - postupci pri pogonu elektroenergetskog sustava u kriznim stanjima,
 - tehnički i drugi uvjeti za međusobno povezivanje i djelovanje mreža.
- (3) Mrežna pravila donosi Ministar na prijedlog operatora prijenosnog sustava u suradnji s operatorom distribucijskog sustava, a nakon pribavljenog mišljenja tijela nadležnog za regulaciju.

C. Opskrba električnom energijom

Članak 26.

- (1) Opskrba električnom energijom je energetska djelatnost neovisna od djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije, a odnosi se na kupnju električne energije i prodaju električne energije kupcima. Postupak prodaje električne energije obuhvaća obradu obracunskih elemenata, obracun potrošnje električne energije, ispostavu racuna i naplatu obracunate električne energije za svako mjerno mjesto, prema ugovorenim odnosima za povlaštene kupce ili reguliranim odnosima za tarifne kupce.
- (2) Opskrbljivac povlaštenih kupaca je svaki energetski subjekt koji pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima nakon što pribavi dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom.
- (3) Opskrbljivac tarifnih kupaca je energetski subjekt koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom.
- (4) Vlada Republike Hrvatske uredbom propisuje minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, koji je obavezan preuzeti svaki energetski subjekt za opskrbu električnom energijom, vodeći pri tomu racuna o potencijalima pojedinog obnovljivog izvora energije, kogeneracije i o zaštiti okoliša.
- (5) Opskrbljivac električne energije je obavezan da u racunu, ili u prilogu racuna te u promocijskim materijalima koji su dostupni krajnjem kupcu, navede barem jedanput godišnje:
- udjel pojedinog izvora energije u izvorima koje je koristio za zadovoljavanje potreba kupaca
 - upucivanje na postojeće izvore informacija, primjerice internetske stranice, gdje su javnosti dostupne informacije o utjecaju na okoliš, u smislu ispuštanja ugljik-dioksida i radioaktivnog otpada kao posljedice proizvodnje električne energije iz svih goriva za cjelokupnu proizvodnju koje je koristio u prošloj godini.
- (6) Podaci iz stavka 5. ovog članka moraju odgovarati podacima iz ostvarene energetske bilance Republike Hrvatske za prethodnu godinu.

Članak 27.

- (1) Opskrbljivac je dužan osigurati svim kucanstvima i malim kupcima, na njihov zahtjev, opskrbu električnom energijom određene kvalitete kao javnu uslugu prema reguliranim uvjetima.
- (2) Dopušta se udruživanje malih i srednjih kupaca radi zajedničkog nastupa prema opskrbljivacu, u cilju osiguravanja mjera zaštite kupaca, razvidnosti i poboljšanja ugovornih uvjeta, općih informacija i mehanizama u rješavanju sporova.

Clanak 28.

- (1) Opskrbljivac tarifnih kupaca sklapa ugovor o opskrbi i ugovor o korištenju prijenosne i/ili distribucijske mreže s tarifnim kupcima elektricne energije.
- (2) Povlašteni kupac i opskrbljivac, kojeg on slobodno izabere, sklapaju ugovor o opskrbi elektricnom energijom i slobodno ugovaraju kolicinu i cijenu elektricne energije.
- (3) Ugovor o opskrbi, izuzev komercijalno osjetljivih podataka, opskrbljivac dostavlja operatoru tržišta.
- (4) Korištenje mreže ugovara se s operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava, uključujući naknade propisane Zakonom o energiji, a isti se ugovor dostavlja operatoru tržišta.
- (5) Sadržaj ugovora iz stavaka 1. i 4. ovoga clanka ureduju se općim uvjetima opskrbe elektricnom energijom.

D. Organiziranje tržišta elektricne energije

Clanak 29.

- (1) Operator tržišta odgovoran je za organiziranje tržišta elektricne energije sukladno pravilima djelovanja tržišta elektricne energije.
- (2) Operator tržišta obavlja svoju zadacu uz poštivanje nacela razvidnosti, objektivnosti i neovisnosti, pod nadzorom tijela nadležnog za regulaciju.

Clanak 30.

- (1) Operator tržišta također je odgovoran za:
 - evidentiranje svih ugovornih obveza između subjekata na tržištu elektricne energije,
 - obracun energije uravnoteženja prema ugovorenim kolicinama po podacima koje o tome dostavlja operator prijenosnog sustava,
 - uskladjivanje tržišnih planova zbog tehničkih mogućnosti i iznimnih okolnosti u prijenosnoj ili distribucijskoj mreži temeljem informacija operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava,
 - vodenje evidencije povlaštenih kupaca na tržištu do potpunog otvaranja tržišta elektricne energije,
 - vodenje registra povlaštenih proizvođača,
 - vodenje evidencije opskrbljivaca,
 - sklapanje ugovora sa svim opskrbljivcima radi ispunjenja uredbe o minimalnom udjelu elektricne energije proizvedene iz obnovljivih izvora elektricne energije i kogeneracije,
 - prikupljanje sredstava naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije od opskrbljivaca,
 - sklapanje ugovora s povlaštenim proizvođačima koji imaju pravo na poticajnu cijenu, a radi ostvarivanja toga prava,
 - obracun, prikupljanje i razdiobu sredstava naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije na proizvođače elektricne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije temeljem sklopljenih ugovora,

- donošenje objektivnih, razvidnih i nepristranih pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uključujući i pravila za zaracunavanje naknada koje placaju korisnici mreže za elektroenergetsku neravnotežu, a donosi ih u suradnji s operatorom prijenosnog sustava,
 - analizu rada tržišta i predlaganje mjera za njegovo unaprjeđenje.
- (2) Operator tržišta električnom energijom donosi Pravila djelovanja tržišta električnom energijom uz prethodno mišljenje operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava i suglasnost tijela nadležnog za regulaciju.

III. POVLAŠTENI KUPAC

Članak 31.

- (1) Povlašteni kupac može slobodno izabrati opskrbljivaca električne energije.
- (2) Danom primjene ovoga Zakona svi kupci s godišnjom potrošnjom većom od 20 GWh i svi kupci koji su priključeni izravno na prijenosnu mrežu stječu status povlaštenog kupca, a dinamika daljnjeg otvaranja tržišta električne energije bit će najkasnije:
- 1. srpnja 2006. godine za kupce s potrošnjom većom od 9 GWh,
 - 1. srpnja 2007. godine za kupce kategorije poduzetnici,
 - 1. srpnja 2008. godine za sve kupce.
- (3) Godišnja potrošnja temeljem koje se stječe status povlaštenog kupca odnosi se na sva mjerna mjesta.
- (4) Povlašteni kupac ne može izgubiti svoj status dok zadržava potrošnju na temelju koje je stekao status povlaštenog kupca.

Članak 32.

- (1) Nakon stjecanja statusa, povlašteni kupac treba u roku od šest mjeseci izabrati svog opskrbljivaca, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.
- (2) Povlašteni kupac iz kategorije kucanstvo ili mali kupac koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivaca, ugovara opskrbu električnom energijom s nositeljem obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.
- (3) Povlašteni kupac čiji opskrbljivac prestane s radom mora u roku od 30 dana pronaći novog opskrbljivaca, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

IV. TARIFNI KUPAC

Članak 33.

- (1) Tarifni kupac opskrbljuje se električnom energijom u sustavu obveze javne usluge po cijenama iz tarifnog sustava za električnu energiju.

(2) Radi posebnog gospodarskog i društvenog interesa, Vlada Republike Hrvatske može utvrditi popuste na dio cijene elektricne energije koji se odnosi na proizvodnju elektricne energije za pojedinu kategoriju tarifnih kupaca.

V. NACELO UZAJAMNOSTI

Clanak 34.

Na prijedlog opskrbljivaca elektricne energije, Ministarstva, operatora tržišta ili tijela nadležnog za regulaciju, operator prijenosnog sustava može odbiti pristup mreži tržišnom sudioniku ako namjerava uvesti elektricnu energiju iz države u kojoj je otvorenost tržišta manja nego što je u Republici Hrvatskoj.

VI. PREKOGRANICNI PRIJENOS

Clanak 35.

U skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, operator prijenosnog sustava mora obaviti prekogranični prijenos elektricne energije kroz prijenosnu mrežu pod uvjetima i na način određen tim ugovorima i tehničkim mogućnostima interkonekcijskih vodova.

VII. NADZOR

Clanak 36.

(1) Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona provodi Ministarstvo.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom odredbe ovoga Zakona provodi Državni inspektorat i nadležni inspektori prema posebnim propisima.

Clanak 37.

Ako inspektori Državnog inspektorata ili drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima pri obavljanju inspekcijskog nadzora utvrde da energetska subjekt ne obavlja energetska djelatnost, a kupac elektricne energije ne koristi elektricnu energiju u skladu sa odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, osim ovlaštenja sukladno općim propisima, imaju ovlaštenje rješanjem:

- narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka, uz određivanje roka za njihovo otklanjanje,
- zabraniti gradnju proizvodnog objekta ako nije pribavljeno odobrenje za gradnju proizvodnog objekta,
- narediti obustavu daljnje gradnje ili korištenja energetska objekta, odnosno obustavu opskrbe energijom ili korištenje energije ako se oprema za energetska objekte ne proizvodi, a ti objekti ne

grade, ne koriste ili ne održavaju sukladno odobrenoj ili potvrđenoj dokumentaciji prema posebnim tehničkim ili drugim propisima, i ako zbog toga postoji neposredna opasnost za stabilnost i sigurnost energetske objekata, zdravlje ili život ljudi ili sigurnost prometa ili susjednih građevina.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 38.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetski subjekt koji:

- ne postupi po zahtjevu tijela nadležnog za regulaciju (članak 15. stavak 3. i članak 18. stavak 3.)
- ne održava prienosnu mrežu (članak 16. stavak 1. podstavak 1.)
- ne izvodi priključak korisnika mreže sukladno odredbi članka 16. stavak 1. podstavak 2. i članka 19. stavak 1. podstavak 4. ovoga Zakona,
- postupi prema povlaštenim proizvođačima prigodom angažiranja proizvodnih objekata protivno članku 16. stavak 1. podstavak 7. i članak 19. stavak 1. podstavak 6. ovoga Zakona,
- ne dostavi ili dostavi netočne podatke operatoru tržišta o električnoj energiji preuzetoj u mrežu od povlaštenog proizvođača (članak 16. stavak 1. podstavak 9. i članak 19. stavak 1. podstavak 5.),
- ne održava parametre kvalitete električne energije (članak 16. stavak 1. podstavak 10. i članak 19. stavak 1. podstavak 7.),
- angažira proizvodne objekte protivno odredbi članka 17. stavka 3. ovoga Zakona,
- ne održava distribucijsku mrežu (članak 19. stavak 1. podstavak 1),
- ne osigurava usklađeno djelovanje distribucijske mreže s prienosnom mrežom te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika (članak 19. stavak 1. podstavak 8.),
- ne izvješćuje tijelo nadležno za regulaciju o prigovorima na svoj rad i o njihovom rješavanju (članak 20. stavak 2.),
- ne izrađuje planove razvoja i izgradnje (članak 21. stavak 1. i 2.),
- planove razvoja i izgradnje ne izrađuje u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije (članak 21. stavak 3.),
- odbije pristup mreži (članak 22. stavak 1.),
- pristupi izgradnji izravnog voda bez suglasnosti tijela nadležnog za regulaciju (članak 24.),
- ne primjenjuje odredbe Mrežnih pravila elektroenergetskog sustava (članak 25.),
- pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima bez dozvole tijela nadležnog za regulaciju (članak 26. stavak 2.),
- ne preuzme minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (članak 26. stavak 4.),
- ne dostavi ugovor o opskrbi operatoru tržišta (članak 28. stavak 3.),
- objavi pravila djelovanja tržišta električne energije bez suglasnosti tijela nadležnog za regulaciju (članak 30. stavak 2.),

- ne postupa prema Pravilima djelovanja tržišta elektricne energije iz clanka 30. stavak 2. ovoga Zakona,
 - ako ne postupa prema rješenju inspektora (clanak 37.).
- (2) Novcanom kaznom u iznosu od 300,00 do 5.000,00 kuna kaznit ce se za prekršaje iz stavka 1. ovoga clanka odgovorna osoba energetskog subjekta.
- (3) Uz novcanu kaznu za prekršaj može se energetskom subjektu koji je pocinio više prekršaja ili u roku od godine dana ponavlja prekršaje iz stavka 1. ovoga clanka izreci zaštitna mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti u trajanju do godinu dana, a odgovornoj osobi u energetskom subjektu može se izreci zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova u trajanju do godinu dana.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clanak 39.

- (1) Ovisna društva i Hrvatska elektroprivreda d.d. kao vladajuće društvo, unutar vertikalno integriranog poduzeca (HEP Grupa), nastavljaju obavljati regulirane djelatnosti kao javne usluge za elektricnu energiju u Republici Hrvatskoj, od dana pocetka primjene ovoga Zakona.
- 2) Hrvatska elektroprivreda d.d. dužna je uskladiti organizaciju vertikalno integriranog poduzeca iz stavka 1. ovog clanka s odredbama Zakona o energiji i odredbama ovoga Zakona u roku od 12 mjeseci od dana pocetka primjene ovoga Zakona, s time da operator distribucijskog sustava nastavlja s obavljanjem djelatnosti distribucije elektricne energije i opskrbe elektricnom energijom do 1. srpnja 2007. godine.
- (3) Operator distribucijskog sustava, do roka iz prethodnog stavka, dužan je voditi odvojene poslovne knjige za djelatnost opskrbe povlaštenih kupaca i opskrbe tarifnih kupaca, kao i opskrbe kupaca elektricnom energijom koji ostanu bez opskrbljivaca ili im opskrbljivac prestane s radom.

Clanak 40.

- (1) Hrvatska elektroprivreda d.d. osnovat ce posebno ovisno društvo za obavljanje regulirane djelatnosti kao javne usluge prijenosa elektricne energije (operator prienosnog sustava), u roku od tri mjeseca od dana primjene ovoga Zakona. Pocetkom rada toga društva prestaju s radom i brišu se iz registra energetski subjekt za prijenos elektricne energije i energetski subjekt za vodenje elektroenergetskog sustava i organiziranje tržišta elektricnom energijom.
- (2) Hrvatska elektroprivreda d.d. ce u roku od tri mjeseca od dana primjene ovoga Zakona, osnovati trgovacko društvo koje ce obavljati reguliranu djelatnost organiziranja tržišta elektricne energije (operator tržišta) kao javnu uslugu.
- (3) Hrvatska elektroprivreda d.d. ce u roku od tri mjeseca od dana osnivanja društva iz stavka 2. ovoga clanka prenijeti dionice, odnosno poslovne udjele toga trgovackoga društva na Republiku Hrvatsku.
- (4) Operator tržišta dužan je u roku od tri mjeseca od roka iz stavka 3. ovoga clanka donijeti pravila djelovanja tržišta elektricne energije na propisani nacin, a do tada vrijede Pravila djelovanja tržišta elektricne energije (NN br. 193/03).

Clanak 41.

Ovisna društva i Hrvatska elektroprivreda d.d. kao vladajuće društvo, unutar vertikalno integriranog poduzeca (HEP Grupa), koja su nositelji obveze javne usluge opskrbe tarifnih kupaca elektricnom energijom, imaju obvezu javne usluge opskrbe kupaca koji ostanu bez opskrbljivaca ili kojima opskrbljivac prestane s radom ili koji ne žele koristiti pravo povlaštenog kupca.

Članak 42.

Danom početka primjenjivanja ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o tržištu elektricnom energijom (»Narodne novine«, br. 68/01.).

Članak 43.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od _____ godine.

OBRAZLOŽENJE

Clanak 1.

Ovim clankom određen je predmet uređivanja Zakona prema obavljanju energetske djelatnosti:

- proizvodnja električne energije,
- prijenos električne energije,
- distribucija električne energije,
- opskrba električnom energijom,
- organiziranje tržišta električnom energijom.

Vodenje elektroenergetskog sustava kao posebna djelatnost u postojećem Zakonu se ispušta, budući da se predviđa ustanovljavanje jedinstvenog energetskog subjekta za prijenos električne energije i vodenje elektroenergetskog sustava, poštujući logiku tehnološkog jedinstva postojećeg sustava.

Clanak 2.

U ovom clanku objašnjavaju se izrazi koji se koriste u ovom Zakonu uz vezivanje za pojmove i izraze utvrđene Zakonom o energiji (NN 68/2001).

U odnosu na postojeći Zakon povećava se broj izraza (pojmova) zbog lakšeg i jednoznacnog pracenja i tumačenja teksta Zakona.

Clanak 3.

Ovaj clanak određuje tržišne energetske djelatnosti – proizvodnja električne energije za povlaštene kupce i opskrba električnom energijom za povlaštene kupce, te trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energijom obavljaju se prema pravilima tržišnih odnosa na organiziranom tržištu. Regulirane energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge su proizvodnja električne energije za tarifne kupce, prijenos električne energije, distribucija električne energije, organiziranje tržišta električnom energijom i opskrba električnom energijom za tarifne kupce.

Izricito naglašenim izrazom "regulirane energetske djelatnosti" koji se odnosi na tarifne kupce, a istodobno ispuštanjem "vodenje elektroenergetskog sustava" obavljeno je usklađenje sa stavom iz clanka 1.

Clanak 4.

Propisuje da građevine koje će se koristiti za proizvodnju, prijenos, i distribuciju električne energije mogu graditi energetske subjekti koji imaju dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti prema nadležnim zakonima i propisima, s tim da je preciznije određena regulativa za gradnju predmetnih objekata, a stavak 2. clanka 4. postojećeg Zakona se ispušta, budući da svojim sadržajem samo utvrđuje uvjete korištenja građevina za proizvodnju električne energije, dok ne obrađuje građevine za prijenos i distribuciju električne energije.

Clanak 5.

Ovim se clankom precizno određuje regulativa u skladu s kojom se koriste gradevine za proizvodnju, prijenos i distribuciju elektricne energije, pa su tako otklonjeni nedostaci iz postojeće odredbe clanka 4. stavak 2. postojećeg Zakona. Istodobno je brisana sadašnja odredba clanka 5., budući da je ona predmet uređenja Zakona o energiji.

Clanak 6.

Utvrđuje obvezu operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava i operatora tržišta da osiguraju tajnost povjerljivih poslovnih podataka energetske subjekata i kupaca, pa je jasno određeno da tajnost obuhvaća i podatke dobivene od kupaca.

Clanak 7.

Određuje da energetski subjekt koji obavlja djelatnost proizvodnje elektricne energije:

- ima određena prava u proizvodnji elektricne energije, pristupu prijenosnoj i distribucijskoj mreži te prodaji proizvedene elektricne energije pod uvjetima određenim ovim Zakonom i drugim propisima
- mora poštivati određene obveze i uvjete iz djelatnosti proizvodnje elektricne energije
- ima obvezu placati naknadu jedinicama lokalne samouprave za prostore koje koristi.

Novim tekstom clanka točnije je određeno razgraničenje između prava u odnosu na obveze u postojećem Zakonu.

Clanak 8.

Utvrđuje da proizvođač koji u pojedinacnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi elektricnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije, može stjeci status povlaštenog proizvođača elektricne energije temeljem rješenja tijela nadležnog za regulaciju, a jednako tako su navedeni uvjeti za stjecanje prava za poticajnu cijenu što nije bilo uređeno postojećim Zakonom. Isto tako je propisana obveza operatora prijenosnog ili distribucijskog sustava preuzimanja ukupno proizvedene elektricne energije od povlaštenih proizvođača.

Clanak 9.

Utvrđuje da je odluka za izgradnju gradevina za proizvodnju elektricne energije slobodna odluka energetske subjekata za proizvodnju, koji je donosi poštujući propisane kriterije utvrđene postupkom odobrenja izgradnje proizvodnih objekata. Postupke i kriterije donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje tijela nadležnog za regulaciju. Odobrenje za gradnju proizvodnih objekata postupkom odobrenja izdaje Ministarstvo, a žalbe se izjavljuju Ministarstvu.

Ovim clankom uveden je postupak odobrenja za izgradnju proizvodnog objekta, kao prioritetni način pristupa izgradnji proizvodnih objekata pod izravnom kontrolom tijela državne vlasti, kako bi se izbjegle posljedice stihijske izgradnje koje mogu bitno utjecati, između ostalog, kako na okoliš tako i na energetske učinkovitost.

Clanak 10.

Utvrđuje se mogućnost da nadležno tijelo za regulaciju, odnosno Vlada donese odluku o izgradnji objekata za proizvodnju električne energije putem javnog natjecaja u slučaju kada izgradnja proizvodnih objekata postupkom odobrenja nije dovoljna, odnosno kada mjere upravljanja potrošnjom električne energije i mjere energetske učinkovitosti nisu dovoljne.

Propisuje se:

- sadržaj i specifikacija natjecaja
- način raspisivanja i uvjete natjecaja određuje Ministar
- regulacijsko tijelo je odgovorno za organizaciju, procenje i kontrolu postupka javnog natjecaja
- javni natjecaj se objavljuje u Narodnim novinama.

Ostavljena je mogućnost da proizvodne objekte gradi najpovoljniji ponuditelj izabran na javnom natjecaju, ali također i prema točno određenim uvjetima.

Clanak 11.

Određuje da je operator prijenosnog sustava, kao i operator distribucijskog sustava, koji su u sastavu vertikalno integriranog poduzeca, međusobno neovisni te neovisni od drugih energetske djelatnosti, pri čemu se vlasništvo nad sredstvima prijenosne ili distribucijske mreže ne mora odvojiti od vertikalno integriranog poduzeca. Propisani su kriteriji koji osiguravaju neovisnost odgovornih rukovodnih osoba jednog i drugog operatora u odlučivanju koje jamci uredan pogon, održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne odnosno distribucijske mreže.

Za procenje stvarne neovisnosti operatora prijenosnog i distribucijskog sustava određeno je tijelo nadležno za regulaciju.

Clanak 12.

Radi osiguranja kontrolnih ovlasti vladajućeg društva, ovim člankom omogućava se da ono odobrava godišnji financijski plan operatora prijenosnog i distribucijskog sustava, kao ovisnih društava, te postavlja granice njihove zaduženosti. Postavljanjem granica zaduženosti onemogućava se neodgovorno "probijanje" financijskog plana, pa slijedom toga dovođenje u pitanje opstojnost ovisnog društva. Financijski planovi se dostavljaju tijelu nadležnom za regulaciju. Vladajućem društvu nije dopušteno davanje uputa za operativno poslovanje ovisnih društava.

Clanak 13.

Radi omogućavanja tržišnog natjecanja i izbjegavanja diskriminacije korisnika mreže nije dopušteno međusobno subvencioniranje društava koja se bave reguliranim djelatnostima i onih društava koja se bave tržišnim djelatnostima unutar vertikalno integriranog poduzeca, kao ni subvencioniranje među djelatnostima unutar istog društva.

Utvrđuje obvezu vođenja zasebnih poslovnih knjiga za djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije uz mogućnost vođenja objedinjenih poslovnih knjiga za ostale djelatnosti. Godišnja izvješća, temeljem odvojenih evidencija i poslovnih knjiga nakon revizije dostavljaju se tijelu nadležnom za regulaciju.

Opisanom odredbom želi se precizno utvrditi mogućnost tržišnog poslovanja operatora prijenosnog odnosno distribucijskog sustava, dok poslovanje ostalih djelatnosti stavlja se u položaj dodatnih prihoda, koji ne smiju utjecati na djelovanje osnovne djelatnosti radi izbjegavanja narušavanja tržišnog natjecanja.

Clanak 14.

Utvrđuje obvezu operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava da donose program za utvrđivanje uvjeta, pravila, ustroja i metodologije radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti radi osiguranja propisane neovisnosti.

Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenim mjerama iz programa tijelu nadležnom za regulaciju, a ono može u slučaju potrebe zahtijevati izmjenu određenih uvjeta, pravila, ustroja i metodologija u poslovanju operatora.

Slijedom Direktive 2003/54/EZ utvrđena je obveza provedbe mjera eliminiranja diskriminacije svih korisnika mreža i uvođenja odgovarajućeg nadzora, a sve kao preduvjeta za osiguranje tržišnog natjecanja.

Clanak 15.

Utvrđuje konkretne obveze i odgovornosti operatora prijenosnog sustava o cijoj provedbi podnosi godišnje izvješće tijelu nadležnom za regulaciju, a koje može u slučaju potrebe zahtijevati provedbu određenih mjera u njegovom poslovanju. Posebice se ističu slijedeće obveze:

- osiguranje dugoročne sposobnosti prijenosne mreže i sigurnosti opskrbe
- upravljanje tokovima električne energije u prijenosnoj mreži
- osiguravanje energije za pokrice gubitaka u prijenosnoj mreži
- pružanje potrebnih informacija operatorima drugih povezanih sustava
- osiguranje nepristranosti prema korisnicima prijenosne mreže
- obvezu operatora za izvješćivanje tijela nadležnog za regulaciju o provedbi navedenih obveza.

Clanak 16.

Utvrđuje dodatne odgovornosti operatora prijenosnog sustava prema

- pogonu, održavanju, razvoju i izgradnji prijenosne mreže
- izvodenju priključka korisnika prijenosne mreže
- kontinuitetu i pouzdanosti sustava opskrbe uz koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije
- vodenju elektroenergetskog sustava
- osiguravanju pristupa mreži treće osobe na reguliranoj osnovi
- razgranicavanju troškova nastalih prijenosom, a u suradnji s operatorom distribucijskog sustava
- usklađivanju nabave i potreba za električnom energijom
- davanju ostalih potrebnih uputa i informacija.

Clankom 15. i 16. jednoznacno su utvrđene odgovornosti operatora prijenosnog sustava, u skladu s odredbama Direktive 2003/54/EZ, tako da se izbjegava nejasno, dvojno i nedostatno uređenje

odgovornosti operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava, kako je to uređeno u sadašnjem clanku 12.

Clanak 17.

Zabranjuje operatoru prijenosnog sustava trgovanje elektricnom energijom osim dobave iste za uravnoteženje, pokrice gubitaka u mreži te za davanje usluga sustava. Propisuje mogućnost da operator prijenosnog sustava angažira proizvodne objekte namijenjene za povremenu uporabu samo u slučajevima većih poremećaja ili ispada u sustavu te kriznih stanja.

Clanak 18.

Utvrđuje konkretne obveze i odgovornosti operatora distribucijskog sustava o cijoj provedbi podnosi godišnje izvješće tijelu nadležnom za regulaciju, a koje može u slučaju potrebe zahtijevati provedbu određenih mjera u njegovom poslovanju. Posebice se isticu slijedeće obveze:

- osiguranje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog pogona distribucijske mreže
- osiguranje nepristranosti prema korisnicima distribucijske mreže
- osiguranje pristupa mreži prema reguliranim, razvidnim i nepristranim nacelima
- osiguranje energije za pokrice gubitaka u distribucijskoj mreži
- briga o gubicima u mreži
- davanje informacija korisnicima mreže
- obvezu operatora za izvješćivanje tijela nadležnog za regulaciju o provedbi navedenih obveza.

Clanak 19.

Utvrđuje dodatne odgovornosti operatora distribucijskog sustava prema

- pogonu, održavanju, razvoju i izgradnji distribucijske mreže
- vodenju distribucijskog sustava
- osiguranju usluga distribucijskog sustava
- izvodenju priključka korisnika distribucijske mreže
- održavanju kvalitete elektricne energije
- osiguravanju uskladenosti distribucijske mreže s prijenosnom mrežom, te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika
- pracenju sigurnosti opskrbe elektricnom energijom.

Clankom 18. i 19. jednoznacno su utvrđene odgovornosti operatora distribucijskog sustava, u skladu s odredbama Direktive 2003/54/EZ, tako da se izbjegava nejasno, dvojno i nedostatno uređenje odgovornosti operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava, kako je to uređeno u sadašnjem clanku 12.

Clanak 20.

Propisuje da se prigovori na rad operatora prijenosnog i distribucijskog sustava dostavljaju istima u pisanom obliku, a oni su u slučaju neudovoljavanja prigovoru obvezni o tomu izvjestiti tijelo nadležno za regulaciju. Odluka tijela nadležnog za regulaciju je konačna.

Clanak 21.

Utvrđuje obvezu operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava da donose plan razvoja i izgradnje mreže za iduce tri godine, uvažavajući mjere energetske učinkovitosti i upravljanja potrošnjom i distribuiranu proizvodnju, a u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije energetskog razvitka. Pri utvrđivanju tarifnih stavki za prijenos, odnosno za distribuciju električne energije potrebno je uvažiti planove razvoja i izgradnje i ostale propisane obveze operatora.

Na gore opisani način posebno je naglašena obveza donošenja planova razvoja izgradnje mreže od strane točno određenih subjekata, kao i njihova namjena, osim izvorne, pri utvrđivanju tarifnih stavova, a što sve nije bilo jasno određeno u postojećem clanku 12.

Clanak 22.

Propisuje da su operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava dužni korisnicima mreže omogućiti pristup mreži na nepristran način prema načelu reguliranog pristupa treće strane, a podaci o mogućnostima korištenja mreže su javni i obnavljaju se jedanput godišnje. Proizvodac i kupac dužni su od operatora pribaviti suglasnost za novi priključak ili za povećanje priključne snage.

Novo oblikovanje postojećeg clanka 13. jednoznačno određuje subjekte koji imaju pravo pristupa mreži, kao i podzakonske akte koji uređuju kriterije za predmetni pristup.

Clanak 23.

Propisuje da operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava može odbiti pristup mreži zbog ograničenih tehničkih ili pogonskih mogućnosti mreže uz obvezu priopćavanja i dokazivanja razloga odbijanja. Proizvodac, odnosno povlašteni kupac u tom slučaju može uložiti žalbu tijelu nadležnom za regulaciju, čije je rješenje konačno.

Opisani članak identičan je postojećem clanku 14., budući da u cijelosti ispunjava zahtjeve Direktive 2003/54/EZ.

Clanak 24.

Utvrđuje mogućnost da proizvođač električne energije registriran za opskrbu električnom energijom i povlašteni kupac kada namjeravaju sklopiti ugovor o opskrbi električnom energijom, a nisu mogli dobiti pristup mreži, mogu izgraditi izravan vod uz suglasnost tijela nadležnog za regulaciju.

Ovaj članak zadržava odredbu postojećeg clanka 15., također uvjetovan zahtjevima Direktive . 2003/54/EZ

Clanak 25.

Utvrđuje Mrežna pravila kao propis kojim se regulira pogon i način vodenja prijenosne i distribucijske mreže, njihov sadržaj te postupak njihovog donošenja.

Ovim clankom zadržava se odredba postojećeg clanka 16.

Clanak 26.

Predmetnim clankom uređuje se opskrba, koja predstavlja kupnju i prodaju elektricne energije kupcima, kao energetska djelatnost neovisna od djelatnosti prijenosa i distribucije elektricne energije, što je pretpostavka otvaranju tržišta elektricne energije. Posebno se utvrđuju uvjeti za opskrbljivaca povlaštenih kupaca i opskrbljivaca tarifnih kupaca pod nacelima "javne usluge". Utvrđeno je da opskrbljivac tarifnih kupaca ima i obvezu javne usluge opskrbe kupaca koji ostanu bez opskrbljivaca, kupaca kojima opskrbljivac prestane s radom ili koji ne žele koristiti pravo povlaštenog kupca.

Izricita je odredba da Vlada Republike Hrvatske svojom uredbom određuje minimalni udjel elektricne energije proizvedene iz obnovljivih izvora elektricne energije i kogeneracije koje svaki opskrbljivac mora preuzeti zbog prodaje svojim kupcima i zaštite interesa Republike Hrvatske.

Utvrđuje se obveza informiranja krajnjeg kupca o načinu proizvodnje elektricne energije te o štetnim posljedicama pojedinog izvora elektricne energije. Izvješćivanje kupaca mora biti najmanje jedanput godišnje kako bi se mogla pratiti sva aktualna unapređenja.

Sadržajem ovog clanka izbjegnuta je nedostatnost opisa djelatnosti opskrbe, bez jasno određenih ovlasti i njenih obveza, u postojećem clanku 17., a kao jedne od bitnih sudionica u organiziranju tržišta elektricnom energijom.

Clanak 27.

Ovim clankom propisuje se da je opskrbljivac dužan osigurati svim kucanstvima i malim kupcima opskrbu elektricnom energijom određene kvalitete kao javnu uslugu, te da se dopušta udruživanje malih i srednjih kupaca radi zajednickog nastupa prema opskrbljivacu.

U skladu s Direktivom 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeca ovim clankom uređuje se zaštita kucanstava i malih kupaca korisnika javne usluge kroz obvezu poduzimanja prikladnih mjera za osiguranje odgovarajuće zaštite ugroženih kupaca i izbjegavanje njihovog iskljućivanja s mreže.

Clanak 28.

Navedenim clankom definira se ugovorni odnos opskrbljivaca tarifnih kupaca s tarifnim kupcima, kao i s operatorima prijenosne i/ili distribucijske mreže, jednoznacno određujući da ce oni u cijelosti uređivati odnose opskrbe i korištenja mreže.

Takoder se određuje odnos povlaštenog kupca s opskrbljivcem kao i njegove ugovorne veze s operatorima prijenosnog i distribucijskog sustava radi ispunjenja obveza prema povlaštenom kupcu. Na izloženi način utvrđene su brojne mjere nužne za opskrbu povlaštenog kupca.

Clanak 29. i 30.

U navedenim clancima definiran je status operatora tržišta koji gubi, u odnosu na postojeci Zakon, ovlaštenje i odgovornost "za gospodarsko upravljanje sustavom i upravljanje sustavom kupnje i prodaje elektricne energije", vec mu se pridodaje znacaj djelomicnog regulatora na tržištu elektricne energije koji evidentiranjem svih ugovornih kao i financijskih obveza na tržištu elektricne energije ima uvid nad kretanjima na tržištu te mogućnost intervencije u slucajevima nepredviđenih okolnosti, te poduzimanjem konkretnih mjera, sklapanjem ugovora radi sprjecavanja budućih

nepredvidenih okolnosti. Propisuje da operator tržišta donosi Pravila djelovanja tržišta elektricnom energijom uz prethodno mišljenje operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava i suglasnost tijela nadležnog za regulaciju.

Clanak 31.

Ovim clankom određeni su kriteriji za stjecanje statusa povlaštenog kupca kao i dinamika daljnjeg otvaranja tržišta elektricnom energijom prihvatom postojećih tarifnih kupaca u kategoriju povlaštenih kupaca. Kriterij iz postojećeg Zakona smanjen je na 20 GWh i određeno je postupno otvaranje cjelovitog tržišta elektricnom energijom do 1. srpnja 2008. godine. Precizno je određeno da se pod godišnjom potrošnjom kupca misli na ukupnu potrošnju na svim mjernim mjestima kupca neovisno o lokaciji.

Clanak 32.

Utvrđeno je da povlaštenu kupac ima ograničeni rok od 6 mjeseci, nakon stjecanja statusa povlaštenog kupca po utvrđenim kriterijima, za izbor svog opskrbljivaca. Kupac iz kategorije kucanstvo ili mali kupac koji ne žele koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivaca ima pravo ugovoriti opskrbu s nositeljem obveze javne usluge opskrbe. Povlaštenu kupac čiji opskrbljivac prestane s radom mora u roku od 30 dana pronaći novog opskrbljivaca. Sve prethodno navedeno nije bilo uređeno clankom 23. postojećeg Zakona, a što je zahtijevala Direktiva 2003/54/EZ.

Clanak 33.

Utvrđuje opskrbu tarifnog kupca u sustavu javne usluge po cijenama iz tarifnog sustava za elektricnu energiju. Daje mogućnost Vladi Republike Hrvatske da utvrdi popuste na dio cijene elektricne energije za pojedinu kategoriju tarifnih kupaca.

Clanak 34.

Uređuje mogućnost operatora prijenosnog sustava da odbije pristup mreži tržišnom sudioniku koji namjerava uvesti elektricnu energiju iz države u kojoj je otvorenost tržišta elektricne energije manja nego što je u Republici Hrvatskoj.

Clanak 35.

Obveza prekograničnog prijenosa odnosi se na operatora prijenosnog sustava u skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku i tehničkim mogućnostima interkonekcijskih vodova.

Clanak 36.

Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provodi Ministarstvo. Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona provode Državni inspektorat i nadležni inspektori prema posebnim propisima.

Clanak 37.

Inspektori Državnog inspektorata i drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima temeljem obavljenog inspekcijskog nadzora imaju ovlaštenje rješenjem narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka, kao i zabranu gradnje ili korištenja objekata.

Clanak 38.

Clankom su utvrđene prekršajne kazne u slučaju nepoštivanja odredaba Zakona.

Clanak 39.

Propisuje da će regulirane djelatnosti kao javne usluge za elektricnu energiju u Republici Hrvatskoj, od dana primjene ovog Zakona nastaviti obavljati ovisna društva i Hrvatska elektroprivreda d.d. kao vladajuće društvo unutar HEP grupe.

Utvrđuje se rok od 12 mjeseci za provedbu radnji nužnih za usklađenje organizacijskog ustroja Hrvatske elektroprivrede d.d. s odredbama ovog Zakona, s time da operator distribucijskog sustava nastavlja obavljanje djelatnosti distribucije električne energije i opskrbe električnom energijom do 1. srpnja 2007. godine uz obvezu vođenja odvojenih poslovnih knjiga, za povlaštene kupce i tarifne kupce.

Clanak 40.

Propisuje za Hrvatsku elektroprivredu d.d. obveze i rok od tri mjeseca za

- osnivanje ovisnog društva za obavljanje regulirane djelatnosti kao javne usluge prijenosa električne energije (operator prijenosnog sustava), te istovremenog prestanka rada energetskeg subjekta za prijenos električne energije i energetskeg subjekta za vođenje elektroenergetskog sustava i organiziranje tržišta električnom energijom
- osnivanje društva za obavljanje regulirane djelatnosti organiziranja tržišta električne energije kao javne usluge (operator tržišta), te u roku od tri mjeseca prenošenje dionica odnosno poslovnih udjela toga trgovačkog društva na Republiku Hrvatsku.

Obvezu operatora tržišta da donese pravila djelovanja tržišta električnom energijom u roku od tri mjeseca po osnivanju.

Clanak 41.

Utvrđuje obvezu ovisnih društava unutar HEP Grupe koja su nositelji obveze javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom, da preuzmu opskrbu kupaca koji ostanu bez opskrbljivaca ili koji ne žele koristiti pravo povlaštenog kupca.

Clanak 42.

Utvrđuje da primjenom ovog Zakona prestaje važiti Zakon o tržištu električne energije (NN, br. 68/01).

Clanak 43.

Utvrđuje stupanje na snagu i primjenu ovog Zakona po objavi u Narodnim novinama.